

KRIMI AZ OSZTÁLYBAN! AZAZ KÖTELEZŐK MÁSKÉPPEN

Prácserné Kóbor Erika
magyartanár, magyar szaktanácsadó, értékelési szakértő

Témamegjelölés

Mit olvas a harmadik évezred diákja? Mi érdekli? Miről akar, és miről tud is véleményt alkotni? Ezekre a kérdésekre keresem a választ magyartanárként évről évre. Mivel az irodalmi kánon bővítését (mai magyar ill. külföldi irodalommal) mindig is fontosnak tartottam, a kötelező olvasmányok kijelölésénél a céloom az, hogy a diákok egyre csökkenő olvasási érdeklődését számukra érdekes, izgalmas, a világukba könnyedén beilleszthető művekkel próbáljam megváltoztatni. A krimi műfaja nem megszokott az általános iskolában, bár az érettségi tételek között már évek óta szerepel. Ez a műfaj azonban nem áll messze a diákoktól, nem találok még olyan nyolcadikkossal, aki ne ismerte volna a fogalmat. A krimi azonban eddig egyértelműen a filmet jelentette számukra. A mű feldolgozásakor új élményt kapnak azáltal, hogy nemcsak filmként, hanem nyomtatott formában, könyvben találkoznak egy izgalmas történettel. A visszajelzések alapján gyakran rácsodálkoznak arra, hogy egy könyv is okozhat izgalmakat, félelmet, nem csak a látványelemekkel, látvány – effektekkel színesített film. Agatha Christie: Tíz kicsi néger c. műve a ponyvairodalom témaköréhez tartozik ugyan, de e kissé lealacsonyító jelző mellett több olyan kérdés is felmerülhet e mű kapcsán, ami komoly gondolkodásra, mély elemzésekre ad lehetőséget. A diákok mindig nagy lelkesedéssel, örömmel fogadják ezt a művet, kreatívan, aktívan vesznek részt a feldolgozó munkában, ugyanakkor komoly, elgondolkodtató hozzászólásaikkal a téma létjogosultságát is bizonyítják. Természetesen e téma feldolgozásának sikeressége mindig az adott tanulócsoporttól függ. Egy-egy tanulásban kevésbé lelkes csoport nem képes mély elemzésre, de az alapfeladatokat, a bűn értelmezését, a bűnök közti különbségek felismerését velük is meg tudjuk beszélni.

E mű feldolgozása 4 tanórát vesz igénybe, így a bemutató foglalkozáson a témához kapcsolódó legérdekesebb, egymással összefüggő feladatokból mutatok be néhányat, amolyan „ötletbörze óra” keretében, a logikai egység, az értelmezési folyamat megbontása nélkül.

A foglalkozás

Tantárgy/évfolyam: Magyar irodalom/ 8. évfolyam

A tanulási-tanítás egység témája: Agatha Christie: Tíz kicsi néger c. művének feldolgozása

A tanulási-tanítási egység cél- és feladatrendszere: Műfajbővítés: a krimi, A regény feldolgozása, szerkezeti elemzése, A bűn fogalmának értelmezése a szereplők jellemrajza alapján, Kétpólusú érveléstechnika tanulása, gyakorlása, kreativitás, kritikai gondolkodás fejlesztése

A tanulási-tanítási egység helye az éves fejlesztési folyamatban: Előzményei: Kötelező olvasmányok: a regény, válogatás az irodalmi kánonon kívül, A krimi műfaja

A foglalkozás előzményei: A mű elolvasása, gyűjtőmunka Agatha Christie-ről, a regényről borító, poszter készítése, csoportos reklámkészítés

Tantárgyi kapcsolatok: Média, Rajz, Erkölcstan, Történelem és állampolgári ismeretek, Magyar nyelv

A FOGLAKOZÁS FELADATRENDSZERE

I. Ráhangolódás

1. Érzelmi ráhangolódás:

- Szoborjáték, kihangosítással.

2. Kezdjük a letelejéről...

- Kötött mondatkezdés

a. Amikor meghallottam, hogy kötelező olvasmány a Tíz kicsi néger c. könyv.

b. Amikor elkezdtem olvasni,.....

c. Amikor a könyv közepénél tartottam,

d. Amikor a történet végére értem,

II. Feldolgozás

1. Az íróról

- Ki volt Agatha Christie?

Csoportonként egy-egy mondat (előzetes felkészülés alapján, 2 kör)

2. Műfajértelmezés

- Asszociációs játék: KRIMI

- Mi kell a krimihez? Kellékek felsorolása

- Milyen a jó krimi? Lőrincz L. László receptje

3. A történet

- Kíváncsi kocka

- Hír: a történet zanzásítva

4. A szereplők megidézése

- *Idézzük ide a tíz kicsi néger!*
 - *Mit rejt a zsák?* Ki vagy, ha ez a tárgy veled kapcsolatos?
5. A bűn és bűnhődés
- *Mi köti össze a tíz kicsi néger?*
 - *Fogalomértelmezés: A bűn*
 - *Szavazás: Minden bűn egyforma?*
 - *Interjú vagy telefon! Válaszoli és tagadj!*
 - *Párosítsuk a szereplőket és a bűneiket!*

III. Összegzés, értékelés (variációs megoldások)

1. **Bírósági tárgyalás: A bíró tárgyalása**
2. **Gyilkosos játék**
3. **Jó nyomozó lenni?** Egyperces krimi (közös felolvasás, közös megoldás)
4. **REKLÁM:** A könyv reklámozása (TV reklám)

ELŐZETES MUNKA:

- REGÉNY ELOLVASÁSA (egyéni)
- Ki volt Agatha Christie? (csoportos kutatómunka)
- Borítótervezés (csoportos)
- Felkészülés: ügyvéd, bíró, ügyész, vádlott, esküdtek
- Reklám készítése (szlogennel, poszterrel)

Módszertani ötletek

Bírósági tárgyalás: Az osztály tanulói szerepbe helyezkednek, azaz egy amerikai bírósággá alakul az osztály. A főbb szerepek mellett (bíró, ügyvéd, ügyész, vádlott, tanúk) a diákok egy része esküdt lesz, ők fognak dönteni a tárgyalás végén a vádlott bűnösségéről. A döntésnél nem a saját véleményük alapján kell dönteniük, hanem a felsorolt érvek és ellenérvek alapján. Előzetes munka során a különböző szerepekre fel kell készülni.

5. évfolyam: Petőfi János vitéz: Bűnös-e, hisz 12 zsványra rágyújtotta a tanyájukat.

6. évfolyam: Arany János: Toldi: Bűnös-e, hisz malomkövel megölt egy vitézt.

7. évfolyam: Jókai: A kőszívű ember fiai: Több vádlott: Baradlay Kazimír, Jenő, Ödön stb.

8. évfolyam. Agatha Christie: Tíz kicsi néger: Joga volt-e a bírónak önbíráskodni, azaz halállal büntetni 9 bűnös embert? Egyformák-e a bűnök? Ki az igazi bűnös? (Mivel a gyilkos is meghal a krimiben, kicsit átalakítjuk a történet végét, azaz előbb elkapják a gyilkost, mielőtt az megölhetné magát. Több szempontú látásmódot alakít ki a tanulóknak, a vitakultúrájukat, érvelési technikájukat fejleszt.

Reklám: Egy téma feldolgozásakor a művet kell reklámozni a mai fiataloknak. Lehet csoportban poszter formájában, tévében megjelenhető jelentettel, közös szlogennel, műből kiemelt tárgyakkal, idézetekkel, riport készítésével, lehet egyénileg verses vagy prózai szöveggel, lehet párban interjú formájában. Ez a feladat közelebb hozza az irodalmi műveket a diákokhoz, lényeglátást, elvonatkoztatást segít, valamint a diákság mindennapjaival összekapcsolva a megértést is segíti. Kreativitást, kritikai gondolkodást fejleszt.